

RAAD VAN TOEZICHT VERZEKERINGEN

UITSpraak Nr. 2002/11 Br

in de klacht nr. 070.01

ingediend door:

hierna onderscheidenlijk te noemen
'klaagster' en 'klager' en tezamen 'klagers',

tegen:

hierna te noemen 'verzekeraar'.

De Raad van Toezicht Verzekeringen heeft kennis genomen van de schriftelijke klacht, alsmede van het daartegen door verzekeraar gevoerde schriftelijke verweer.

Uit de stukken is, voor zover voor de beoordeling van de klacht van belang, het navolgende gebleken.

Inleiding

Klaagster heeft bij verzekeraar een inboedelverzekering gesloten. Op een schadeformulier van 10 november 1998 heeft zij verzekeraar gemeld dat op die datum uit de aan haar woning aangebouwde berging een bromfiets en diverse andere zaken zijn gestolen met een totale aankoop prijs van ± f 7.290,-. Haar echtgenoot (klager) heeft die zelfde dag bij de politie aangifte gedaan van diefstal van de bromfiets en van een aantal gereedschappen, zoals een schaafmachine, boormachines en een nietmachine, alsmede van twee kisten met dopsleutels. Klager heeft op 19 november 1998 bij de politie telefonisch vervolgaangifte gedaan van nog een freesmachine en een handcirkelzaag.

Verzekeraar heeft een expert ingeschakeld. In een op 24 november 1998 opgemaakt 'rapport van expertise (eerste verslag)' is - onder meer - vermeld dat de door klagers ingediende schadeclaim in totaal f 7.470,- belooft. In een bij het expertiserapport als pagina 3 behorende, vertrouwelijke bijlage staat vermeld dat in het garantiebewijs van de freesmachine het jaartal 1993 is veranderd in 1998 en dat de schade nog niet is vastgesteld.

Bij brief van 16 december 1998 heeft verzekeraar aan klaagster medegedeeld niet tot uitkering van de schade te zullen overgaan, de verzekering te beëindigen en de persoonsgegevens van klaagster in het Systeem Vertrouwelijke Mededelingen van het Verbond van Verzekeraars te zullen laten opnemen.

2002/11 Br

Verzekeraar heeft daartoe aangevoerd dat klaagster de verplichtingen uit artikel 7 van de verzekeringsvoorwaarden niet is nagekomen. Het artikel luidt voorzover van belang:

'7. Verplichtingen na schade

7.1. Zodra de verzekeringnemer kennis draagt van een gebeurtenis die voor de maatschappij tot een verplichting tot uitkering kan leiden, is hij verplicht:

(...)

7.1.4 zijn volle medewerking te verlenen bij de regeling van de schade en alles na te laten, wat de belangen van de maatschappij zou kunnen schaden;

(...)

7.1.6 de aanwijzingen van de maatschappij nauwkeurig op te volgen en de ter zake van de schade gestelde vragen volledig en naar waarheid te beantwoorden.

7.2 Deze verzekering geeft geen dekking, indien de verzekeringnemer één van deze verplichtingen niet is nagekomen en daardoor de belangen van de maatschappij heeft geschaad.'

Volgens verzekeraar is uit het onderzoek van de expert naar voren gekomen dat het jaartal 1993 in het garantiebewijs van de freesmachine is gewijzigd in 1998 en zijn de belangen van de maatschappij door het overleggen van onjuiste stukken geschaad.

De klacht

Op 10 november 1998 is ingebroken in de berging van de woning van klagers waarbij enige roerende zaken zijn ontvreemd. De op verzoek van verzekeraar ingeschakelde expert heeft een rapport van expertise opgemaakt. Een van de veertien ontvreemde goederen was een frees met een waarde van ± f 500,-. Klager heeft aan de expert een garantiebewijs van de frees overhandigd. Verzekeraar heeft gesteld dat klagers in de datum op het garantiebewijs het jaar 1993 hebben gewijzigd in 1998. Klagers hebben dit steeds betwist. Verzekeraar heeft gesteld dat klager ter zake een tegenstrijdige verklaring heeft afgelegd. Klager zou op 13 november 1998 tegenover de expert hebben gezegd dat de gereedschappen vier à vijf jaar oud waren, terwijl klager op 19 januari 1999 tegenover een andere expert van hetzelfde bureau zou hebben verklaard dat de gereedschappen niet ouder waren dan een à twee jaar. Klager heeft dit laatste betwist; door hem is slechts aangegeven dat de gereedschappen vier à vijf jaar, dan wel enige jaren oud waren.

Uit een ter zake gehouden voorlopig getuigenverhoor is gebleken dat de (andere) expert die het rapport heeft opgemaakt, min of meer is uitgegaan van vermoedens en zich daardoor heeft laten leiden. De expert heeft verklaard dat hij geen sporen van braak heeft gezien, hoewel de politie die wel heeft vastgesteld. Verder heeft de expert zich erover verwonderd dat klager zoveel gereedschap bezat, terwijl hij een bijstandsuitkering geniet. Een andere reden voor achterdocht was dat klager klaar zat met allerlei gegevens.

Vaststaat dat klager tegen de expert heeft gezegd dat de gereedschappen enige jaren oud waren en dat klager tijdens dit gesprek alle schriftelijke bewijsstukken die hij had, aan de expert heeft overhandigd. Klagers hebben met de expert gesproken over de waarde van ieder stuk gereedschap. De advocaat van klagers heeft ook vastgesteld dat de expert, niettegenstaande zijn eigen constatering dat waarschijnlijk een cijfer van het garantiebewijs van de freesmachine was gewijzigd, daarover niet met klagers heeft gesproken. Dit laatste is natuurlijk uiterst merkwaardig, omdat klager had aangegeven dat alle

2002/11 Br

vermiste gereedschappen enige jaren oud waren. De freesmachine zou dan blijkens het garantiebewijs slechts twee maanden oud zijn geweest op het moment van de diefstal.

Klagers zijn van mening dat verzekeraar in alle redelijkheid niet kan volhouden dat zij getracht hebben om met behulp van een valselijk opgesteld stuk verzekeraar te benadelen. Hoe het garantiebewijs van de freesmachine is gewijzigd weet klager niet. Hij heeft het aanvankelijk niet gezien. Niet uitgesloten moet worden dat een van zijn kinderen erin heeft geknoeid. Waar het om gaat is dat klager aan de expert heel duidelijk heeft gezegd dat de gereedschappen enige jaren oud waren. Hij heeft ook niet om vergoeding van de nieuwprijs van de gereedschappen gevraagd.

Klagers verwijten verzekeraar dat hij zonder een deugdelijk onderzoek in te stellen en zonder nadere informatie bij hen in te winnen tot de conclusie is gekomen dat er zou zijn gefraudeerd en dat daarom niet behoeft te worden uitgekeerd, dit ondanks het feit dat vaststaat dat nimmer om vergoeding is gevraagd van een freesmachine die twee maanden oud was. Bovendien achten klagers het beroep van verzekeraar op artikel 7 van de verzekeringsvoorwaarden onredelijk bezwarend, nu het een bepaling is die wordt genoemd in artikel 6: 237 aanhef en onder h van het Burgerlijk Wetboek. Het gaat niet aan om in het geheel niet tot uitkering over te gaan, nu de vaststelling van de waarde aan verzekeraar is overgelaten en niet vaststaat dat getracht is om met behulp van het gewijzigde garantiecertificaat een hoger bedrag (de nieuwwaarde) te verkrijgen. Klagers wensen dat alsnog tot uitkering wordt overgegaan en dat de opname van hun persoonsgegevens in het waarschuwingssysteem ongedaan wordt gemaakt.

Het standpunt van verzekeraar

Volgens klagers is de afwijzing van de diefstalclaim gebaseerd op vermoedens van verzekeraar. Dit is niet juist. Vast is komen te staan - en dit wordt ook niet betwist - dat klager ter ondersteuning van zijn claim een vervalst garantiebewijs van een freesmachine heeft overgelegd waarop in de datum het jaartal 1993 is veranderd in 1998. Daarmee heeft klager een verkeerde voorstelling van zaken gegeven en de belangen van verzekeraar geschaad. Op grond van de verzekeringsvoorwaarden heeft verzekeraar daarom de claim afgewezen. Volgens verzekeraar doet al het overige in het klaagschrift gestelde dan eigenlijk niet meer ter zake.

Verzekeraar betwist dat de sanctie van artikel 7.2 van de verzekeringsvoorwaarden onredelijk bezwarend zou zijn. Verzekeraar verwijst daartoe naar een artikel in AV & S, nummer 3, juni 2001. Het signaleren van klaagster in het Systeem Vertrouwelijke Mededelingen van het Verbond van Verzekeraars wordt naar de mening van verzekeraar gerechtvaardigd door de vaststaande feiten.

Het commentaar van klagers

Naar aanleiding van het verweer van verzekeraar hebben klagers hun standpunt gehandhaafd en toegelicht en nog het volgende aangevoerd.

Op 13 november 1998 heeft klager ieder stuk gereedschap dat was ontvreemd, met de expert besproken. Klager heeft hem een lijstje gegeven van het ontvreemde gereedschap en daarbij een globale opgave van de aanschafwaarde gedaan. Hij heeft verklaard dat het gereedschap gemiddeld vijf à acht jaren (volgens de expert vier à vijf jaar) oud was. Klager heeft dit dus ook met betrekking tot de freesmachine vermeld. De waardebepaling is aan de expert

2002/11 Br

overgelaten. Vaststaat dat de door klager opgegeven aanschafprijzen correct waren. Het overleggen van het garantiebewijs van de freesmachine is niet bedoeld geweest om daarmee een hogere vergoeding van de dagwaarde te verkrijgen.

Uit het verweer van verzekeraar blijkt dat verzekeraar op geen enkele wijze opzet tot misleiding kan aantonen. Of het garantiebewijs door klager is vervalst, staat in het geheel niet vast.

Het oordeel van de Raad

1. Uit de aan de Raad overgelegde stukken is het volgende gebleken.

Klagers hebben aan de expert een lijstje gegeven van de ontvreemde gereedschappen en daarbij vermeld dat deze globaal vijf à acht (volgens de expert vier à vijf) jaar oud waren. Zij hebben tevens de waarden opgegeven die door de expert als aanschafprijzen zijn begrepen. Voorts hebben klagers naast gebruiksaanwijzingsboekjes een garantiebewijs betreffende een freesmachine aan de expert overhandigd. Vaststaat dat in dit garantiebewijs is geknoeid: het jaartal 1993 is veranderd in 1998. Verzekeraar heeft na ontvangst van het rapport van expertise waarin de vervalsing is vermeld, het standpunt ingenomen dat hij niet gehouden is de schade uit te keren, omdat klagers hun verplichtingen uit artikel 7.1 van de verzekeringsvoorwaarden niet zijn nagekomen en zijn belangen daardoor zijn geschaad. Verzekeraar heeft dit standpunt in zijn verweer tegen de klacht gehandhaafd.

2. De klacht houdt in dat verzekeraar zonder nader onderzoek ervan is uitgegaan dat klagers hebben gefraudeerd en dat verzekeraar niet zonder meer de gehele schade had mogen afwijzen.

3. In de hiervoor in de Inleiding geciteerde artikelen van de verzekeringsvoorwaarden is, voor zover hier van belang, bepaald dat de verzekeringnemer verplicht is de ter zake van de schade gestelde vragen volledig en naar waarheid te beantwoorden en dat de verzekering geen dekking biedt wanneer deze verplichting niet is nagekomen.

4. De beoordeling van de vraag of klagers het garantiebewijs van de freesmachine hebben vervalst of wisten dat dit vervalst was en of zij bij het aan verzekeraar verschaffen ervan de opzet hebben gehad verzekeraar te misleiden, is voorbehouden aan de rechter. De Raad kan slechts oordelen of verzekeraar de goede naam van het verzekeringsbedrijf heeft geschaad. In het kader hiervan komt de Raad tot de bevinding dat verzekeraar in het door klagers aan hem verschaftte garantiebewijs voldoende grond kan vinden voor zijn standpunt dat dit was vervalst en dat klagers door dit vervalste garantiebewijs aan hem, verzekeraar, te verschaffen de opzet hebben gehad hem te misleiden.

5. Het standpunt van verzekeraar houdt voorts in dat niet slechts de schade wegens vermissing van de freesmachine maar ook de overige door klagers opgegeven schade op grond van het bepaalde in artikel 7.2 van de verzekeringsvoorwaarden niet is gedekt. Bij de beoordeling van dit standpunt moet thans worden betrokken de inhoud van artikel 7.17.1.14 leden 3, 4 en 5 Ontwerp BW, zoals gewijzigd bij Nota van Wijziging, ontvangen 21 juni 2000 (wetsontwerp 19 529, nr. 5) alsmede de daarbij gegeven toelichting. De thans voorgestelde tekst van artikel 7.17.1.14 lid 5 luidt:

“Het recht op uitkering vervalt indien de verzekeringnemer of de tot uitkering gerechtigde een verplichting als bedoeld in de leden 1 en 2 niet is nagekomen met het opzet de verzekeraar te misleiden, behoudens voor zover deze misleiding het verval van het recht op uitkering niet rechtvaardigt.”

2002/11 Br

Blijkens dit voorgestelde artikellid vervalt derhalve, behoudens bijzondere omstandigheden, het recht op uitkering indien de verzekeringnemer of de tot uitkering gerechtigde de in de leden 1 en 2 bedoelde verplichtingen niet is nagekomen met het opzet de verzekeraar te misleiden. In zoverre vormt het thans voorgestelde vijfde lid een bijzondere regel ten opzichte van artikel 6:237 sub h van het Burgerlijk Wetboek.

6. De Raad vindt in dit wetsvoorstel aanleiding terug te komen op hetgeen hij heeft geoordeeld in zijn uitspraak van 16 december 1996, nummer II - 96/40. In aansluiting bij het voorgestelde artikel 7.17.1.14 lid 5 en de daarop gegeven toelichting neemt de Raad thans tot uitgangspunt dat indien de verzekeraar in de verzekeringsvoorwaarden een beding heeft opgenomen als het onderhavige artikel 7.2, het recht op uitkering vervalt indien de verzekeringnemer of de verzekerde, wetende dat het risico zich heeft verwezenlijkt, met het opzet om de verzekeraar te misleiden dit niet aan de verzekeraar meldt of de verzekeraar niet binnen redelijke termijn alle inlichtingen en bescheiden verschaft welke voor deze van belang zijn om zijn uitkeringsplicht te beoordelen. Dit een en ander echter behoudens voor zover bijzondere omstandigheden met zich brengen dat deze misleiding het (gehele) verval van het recht op uitkering niet rechtvaardigt.

7. De Raad is van oordeel dat een verzekeraar die aldus de sanctie van geheel verval van het recht op uitkering wil invoeren, gehouden is te onderzoeken of de bijzondere omstandigheden van het concrete geval nopen tot het toepassen van een minder vergaande sanctie. Daarvan zal bijvoorbeeld sprake kunnen zijn bij frauduleus handelen dat slechts betrekking heeft op één van de verschillende schadevorderingen die de verzekerde onder verschillende rubrieken van de polis heeft ingediend, terwijl de overige schades onder andere rubrieken met inachtneming van strenge eisen van bewijs zijn komen vast te staan. In zoverre handhaaft de Raad zijn eerdere rechtspraak. Ook kan bijvoorbeeld in aanmerking worden genomen de ernst van het bedrog of de betrekkelijk geringe gevolgen ervan en kan worden gedacht aan gevallen waarin een algeheel verval van de uitkeringsplicht ontoelaatbaar hard zou zijn.

8. Gelet op de misleidende opgave door klagers met betrekking tot de schade wegens vermissing van de freesmachine, en gelet op hetgeen onder 5 tot en met 7 is overwogen, is verdedigbaar dat verzekeraar in het onderhavige geval ook dekking met betrekking tot de overige door klagers opgegeven schade heeft afgewezen en geen bijzondere omstandigheden als hiervoor onder 7 bedoeld, aanwezig heeft geacht.

9. Tegen de achtergrond van hetgeen hiervoor onder 5 tot en met 8 is overwogen, komt de Raad tot het oordeel dat verzekeraar, door te dezen uitkering van de gehele schade aan klagers te onthouden, de goede naam van het verzekeringsbedrijf niet heeft geschaad. Mitsdien zal de klacht ongegrond worden verklaard.

De beslissing

De Raad verklaart de klacht ongegrond.

Aldus is beslist op 8 april 2002 door Mr. D.H.M. Peeperkorn, voorzitter, Mr. J. Borgesius, Mr. J.G.C. Kamphuisen en Mr. E.M. Wesseling-van Gent, leden van de Raad, in tegenwoordigheid van Mr. C.A.M. Splinter, secretaris.

De Voorzitter:

(Mr. D.H.M. Peeperkorn)

De Secretaris:

(Mr. C.A.M. Splinter)

